

Instytut Pamięci Narodowej - Katowice

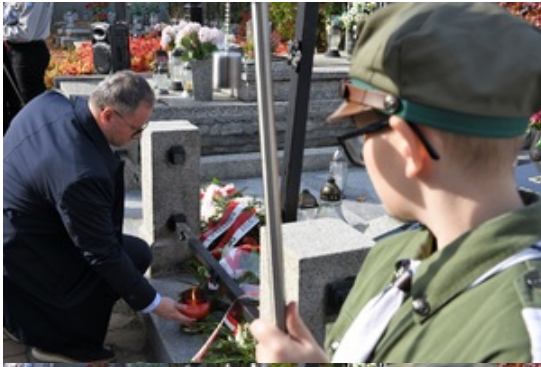
<https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/aktualnosci/171874,Uroczystosc-oznaczenia-grobu-powstanca-slaskiego-sp-pplk-Kazimierza-Zenkellera-.html>
21.05.2024, 03:40

**Uroczystość oznaczenia grobu powstańca
śląskiego śp. ppłk. Kazimierza Zenkellera - Buk,
17 października 2022**

17 października 2022 r. na cmentarzu parafialnym przy ul. św. Rocha w Buku odbyła się uroczystość oznaczenia grobu śp. ppłk. Kazimierza Zentkellera znakiem pamięci „Tobie Polsko”. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Oddziałowe Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Katowicach. Wzięli w nim udział: Maria Trojanek – Marchwist – kuzynka powstańca z rodziną, Aleksandra Wawrzyniak – sekretarz Miasta i Gminy w Buku, ks. Andrzej Szczepan proboszcz parafii św. Stanisława Biskupa w Buku, Kamila Kaseja – dyrektor Szkoły Podstawowej im. Bohaterów Bukowskich w Buku wraz z poczem sztandarowym, harcerzami i uczniami, Hubert Wejman – dyrektor Biblioteki Publicznej w

Buku, Wojciech Chałupka - naczelnik Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Poznaniu oraz Jan Kwaśniewicz - naczelnik Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Katowicach, który poprowadził uroczystość.

Po przywitaniu gości naczelnik OBUWiM Katowice przybliżył zgromadzonym genezę akcji „Powstańcy to wiara, nadzieja i cud! Ocalmy groby powstańców śląskich od zapomnienia” oraz symbolikę znaku pamięci „Tobie Polsko” oraz życiorys powstańca zgromadzonym gościom. Następnie wraz z ks. Andrzejem Szczepanem dokonał oznaczenia grobu.

Uczestnicy uroczystości złożyli kwiaty. Na zakończenie głos zabrała Aleksandra Wawrzyniak sekretarz Miasta i Gminy Buk oraz Maria Trojanek - Marchwist - kuzynka powstańca.

K. Zenkteller

K. Zenkteller 2

K. Zenkteller - grób 2

Ppłk. Kazimierz Zenkteller ps. Warwas urodził się 24 stycznia 1884 r. w Wojnowicach w rodzinie Edwarda i Joanny z d. Szyfter. W 1906 r. został powołany do odbycia obowiązkowej służby wojskowej w armii niemieckiej w 5 pułku artylerii ciężkiej. W czasie I wojny światowej został ponownie wcielony do wojska i początkowo skierowany do komisji remontu, jednak został przeniesiony najpierw do 3 baonu, a następnie do 1 baonu 5 pułku artylerii ciężkiej. Walczył na froncie zachodnim. Został wówczas ranny we Flandrii podczas toczonych walk w okolicy góry Kemmel. Został zwolniony z wojska 7 lipca 1918 r. jako inwalida. Za walkę w czasie Wielkiej Wojny został odznaczony Żelaznym Krzyżem II kl., Krzyżem Rycerskim Orderu Albrechta z mieczami II kl. oraz Krzyżem Żelaznym I kl. Po powrocie do Buku zaangażował się w działalność niepodległościową i wstąpił do Polskiej Organizacji Wojskowej oraz współorganizował powstanie wielkopolskie. Był przewodniczącym grodzkiej Powiatowej Rady Ludowej oraz dowódcą Powiatowej Straży Ludowej. W latach 1918-1919 brał czynny udział w powstaniu wielkopolskim, podczas którego najpierw walczył na terenach zachodniej Wielkopolski, a następnie został dowódcą V Okręgu Wojskowego w Grodzisku Wielkopolskim. W 1920 r. brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej, podczas której dowodził VII Brygadą Rezerwową, a później 23 Dywizją Piechoty. W czerwcu 1921 r. zastąpił Macieja Mielżyńskiego i objął dowództwo nad siłami powstańczymi na Górnym Śląsku. Zbiegło się to w czasie z likwidacją III powstania

śląskiego i podziałem Górnego Śląska. Po 1921 r. zamieszkał w Mieściskach (ówczesny pow. szamotulski). W czasie II wojny światowej mieszkał w Jędrzejowie (woj. kieleckie). Został odznaczony Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari (08.04.1921 r.), Krzyżem Niepodległości z Mieczami (17.09.1932 r.), Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski (13.07.1921 r.), Krzyżem Walecznych (1921 r.) oraz pośmiertnie Wielkopolskim Krzyżem Powstańczym (1959 r.). Zmarł 22 stycznia 1955 r. w Jędrzejowie, gdzie został pochowany. W 2001 r. jego szczątki zostały ekshumowane i przeniesione na cmentarz w Buku k. Poznania.

Akcja oznaczania grobów znakiem pamięci opracowanym przez Oddziałowe Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Katowicach rozpoczęła się 5 lipca 2021 r. w dzień setnej rocznicy zakończenia III powstania śląskiego. Znak pamięci „Tobie Polsko” ma formę proporzycyka o rozmiarach ok. 20 x 8 cm wykonanego z porcelany nagrobnej. Umieszczono na nim inwokację „Tobie Polsko”, pod którą znajduje się wizerunek orła otoczonego datami powstań, a poniżej napisy „Grób Powstańca Śląskiego” i „Instytut Pamięci Narodowej”. Proporzec jest wzorowany na sztandarze powstańczym „Tobie Polsko”, który wykonano na początku 1920 r. w pracowni przy redakcji „Katolika” w Bytomiu i który obecnie znajduje się w zbiorach Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Św. Anny. Muzeum posiada także fotografię z uroczystości upamiętniającej uchwalenie Konstytucji 3 Maja, która przedstawia pochód mieszkańców wsi Osiek (pow. strzelecki, woj. opolskie) z tymże sztandarem niesionym przez A. Szulca do Rozmierzy. Uroczystości te obchodzono na całym Górnym Śląsku w niedzielę 2 maja 1920 r. i były to pierwsze legalne obchody tej rocznicy na tym terenie. Dzięki postanowieniom artykułu 88 Traktatu Wersalskiego o przeprowadzeniu plebiscytu, dla zapewnienia jego bezstronności, w lutym 1920 r. obszar plebiscytowy wyłączono z państwa niemieckiego i poddano kontroli wojsk alianckich, a pełnię władzy przejęła na nim Międzysojusznicza Komisja Rządząca i Plebiscytowa Górnego Śląska z gen. Henri Le Rondem na czele. Umożliwiło to Polakom legalne demonstrowanie swoich dążeń i używanie symboli narodowych.

Znak pamięci Tobie
Polsko